

„Literatúra a veda“ v kontexte analýz literárneho interdiskurzu

ROMAN MIKULÁŠ – JÁN JAMBOR

Téma čísla reaguje na kľúčové otázky výskumu vzťahov medzi literatúrou a vedným poznaním. Historicko-epistemologická perspektíva nám umožňuje položiť si otázku, do akej miery sa poznanie literatúry a poznanie vied dajú usúvzťažniť a s akými dôsledkami je to spojené, napríklad z hľadiska reprezentačných foriem, ktorými sa literatúra podieľa na kultúre poznania. Pýtame sa teda, ako sa systém literatúry správa voči iným systémom produkcie poznania, napríklad voči systému vied. Z perspektívy konceptu interdiskurzivity pozorujeme, ako sa poznanie pomocou operatívnych prepojení reintegruje, resp. ako funguje súčasne v niekoľkých poriadkoch poznania. Pritom sa zameriavame hlavne na identifikovanie prvkov špeciálnych vedných diskurzov, ktoré majú vysoký potenciál konceptualizovať skúsenosti v nových kontextoch literárnej komunikácie. Sledujeme, ako literatúra transformuje komplexné obsahy poznania, ale aj to, ako sa pôvodne literárne postupy etablojú vo vedných disciplínach, a tak sa podieľajú na produkcii špeciálneho poznania vied. Kladieme si pritom otázku, čím sa spomínané dva funkčne diferencované systémy od seba líšia, čo ich spája a aké štruktúry umožňujú ich prepojenie. Vzhľadom na výmenu medzi literatúrou a vedou si všimáme rôzne funkcie, formy, motívy a prejavy predmetných interakcií, ako aj poetické stratégie, transformácie a transfery s nimi spojené. Konštatovanie, že veda a literatúra sa primárne artikulujú v podobe textov, je pre výskum zaujímavé iba za predpokladu, že nás bude tiež zaujímať, akým spôsobom sa v týchto textoch prejavuje veda ako veda a literatúra ako literatúra. Iba súčasným obojsmerným uvažovaním možno lokalizovať vzájomné kontúrovanie vedy prostredníctvom poetiky a poetiky prostredníctvom vedy.

Číslo otvára preklad hosťovskej prednášky Thomasa Klinkerta v Ústave svetovej literatúry SAV, v. v. i., do slovenčiny. Polovica príspevkov je širšie koncipovaná a venuje sa zvoleným literárnoteoretickým a literárnodidaktickým aspektom problematiky (Roman Mikuláš, Monika Schmitz-Emans, Marko Juvan, Nathalie Kónya-Jobs). Ďalšie príspevky sú prípadovými štúdiami zameranými na tvorbu konkrétneho autora či autorky (Alina Bako, Marta Součková, Carola Heinrich, Santiago Sevilla-Vallejo).